

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

unesco.se

Svenska Unescorådet
Swedish National
Commission for UNESCO

2020-11-12

Komm2020/00454/U 2012:01

Remissvar om genomförande av MKB-direktiv i Plan- och Bygglagen

Sammanfattning

Svenska Unescorådet anser det positivt att världsarv tagits upp i förslaget till den nya lagstiftningen som en kategori av områden som särskilt ska skyddas och där regeringen inte får meddela föreskrifter om undantag från krav på detaljplan för vissa MKB-projekt. Även förändringar i *närheten* av ett världsarv kan dock påverka det särskilt stora universella värde, som ska skyddas enligt Sveriges internationella åtaganden i Unescos konvention om skydd för världens kultur och naturarv. Ett exempel skulle kunna vara genom visuell påverkan. Därför föreslår Svenska Unescorådet att lagstiftningen skrivs på så sätt att detaljplan krävs för MKB-projekt både i och i *anslutning* till världsarven.

Sverige ratificerade Unescos konvention om skydd för världens kultur och naturarv (världsarvskonventionen) 1985. Sverige har därmed ett internationellt åtagande att skydda och förvalta de 15 världsarv som efter nominering av Sveriges regering tagits upp på Unescos världsarvslista. Världsarven har bedömts vara unika och inneha ett särskilt stort universellt värde (*Outstanding Universal Value*). Om världsarvens värdet riskeras att påverkas negativt av planerade förändringar i eller i närheten av ett världsarv så har Sverige en informationsskyldighet gentemot Unesco. Värdebeskrivningarna för världsarven i Sverige ser alla olika ut och det krävs en analys i varje enskilt fall om en planerad förändring i eller i närheten av ett världsarv skulle kunna inverka negativt. Värdebeskrivningarna består av de världsarvskriterier som världsarven inskrivits för samt tre pelare: i) integritet ii) autenticitet och iii) skydds- och förvaltningskrav.

Vid planerad förändring i eller i närheten av ett världsarv ska enligt världsarvskonventionens operationella riktlinjer en fördjupad

miljökonsekvensanalys tas fram för att identifiera eventuella positiva och negativa effekter på världsarvets särskilt stora universella värde.¹

Om Sverige inte skyddar världsarvens värden kan negativ internationell uppmärksamhet riktas mot Sverige och i värsta fall om ett världsarvs särskilt stora universella värde skadas så kan världsarvet strykas från Unescos världsarvslista.

Att redan i det förebyggande arbetet planera för världsarvens skydd såsom i översiktsplaner eller detaljplaner är av största vikt, vilket också framkommer i Sveriges nationella världsarvsstrategi från 2019. Enligt strategin är det förebyggande arbetet det viktigaste steget i processen när förändringar planeras i och i närheten av världsarven. ”Myndigheter som fattar beslut om förändringar i mark- och vattenanvändning har en central roll i arbetet. Gott förebyggande arbete för kommunernas del kan vara god planering och att på förhand så tydligt som möjligt ange i t.ex. en översiktsplan vad som går och inte går att göra i eller i anslutning till ett världsarv. Det handlar också om att samråda och ta fram bra kunskapsunderlag som beskriver den planerade förändringens eventuella påverkan på världsarvens särskilt stora universella värde.”²

Svenska Unescorådet anser det positivt att världsarv tagits upp i förslaget till den nya lagstiftningen som en kategori av områden som särskilt ska skyddas och där regeringen inte får meddela föreskrifter om undantag från krav på detaljplan för vissa MKB-projekt. Med hänvisning till vad som ovan framförts kan dock förändringar i *närheten* av ett världsarv också kunna påverka det särskilt stora universella

¹ Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, Artikel 118bis, WHC 19/01, 10 juli 2019. “Notwithstanding Paragraphs 179 and 180 of the Operational Guidelines, States Parties shall ensure that Environmental Impact Assessments, Heritage Impact Assessments, and/or Strategic Environmental Assessments be carried out as a pre-requisite for development projects and activities that are planned for implementation within or around a World Heritage property. These assessments should serve to identify development alternatives, as well as both potential positive and negative impacts on the Outstanding Universal Value of the property and to recommend mitigation measures against degradation or other negative impacts on the cultural or natural heritage within the property or its wider setting. This will ensure the long-term safeguarding of the Outstanding Universal Value, and the strengthening of heritage resilience to disasters and climate change.”

² Nationell strategi för världsarvsarbetet – Avrapportering av regeringsuppdraget att utarbeta en nationell världsarvsstrategi, Riksantikvarieämbetet 2019, s.10

värdet. Ett exempel på det är genomvisuell påverkan. Därför föreslår Svenska Unescorådet att lagstiftningen skrivs på så sätt att detaljplan krävs för MKB-projekt både i och i *anslutning* till världsarven.